

וע' בפירוש המשנה להרמב"ם (תרומות ו,ג), שבאכילת זר תרומה אומרים 'אין שליח לדבר עבירה'. וצ"ע לחלק בין זה להרמת התרומה בעבירה. אך שמא כוונת הרמב"ם משום שלא מצינו זה נהנה וזה מתחייב, ולא משום כללא דאין שליח לד"ע. ולפי זה לכאורה יש לפשוט מהרמב"ם אודות ספק התוס' האם במעילה קיימת סברת 'וכי זה נהנה וזה מתחייב'. ואולם כבר כתבו אחרונים להוכיח מדברי הרמב"ם (מעילה ז,א) שבמעילה אין אומרים סברא זו. ודוחק לומר ששונה מעילה שעיקר חיובו על גזל ההקדש ולא על ההנאה [וכהסבר הגר"ח הל' מעילה], משא"כ אכילת תרומה. וע"כ מוכח שדין תרומה ככל התורה שאין שליח לד"ע, ולא כמעילה.

דף מג

ז'טבחו או מכרו — מה מכירה על ידי אחר אף טביחה ע"י אחר' — אף על פי שה'אחר' שבמכירה אינו שליח אלא הלוקח, וכיצד ניתן ללמוד דין שליחות ממכירה שאינה שייכת ללא אדם נוסף — בכל זאת מידת ההקש ניתנת להלמד אף בכגון דא, כי הלא אם לא נלמד דין שליחות בטביחה, לא תהיה אפשרות לטביחה על ידי אחר כלל, ולא תהא שוה למכירה במציאות זו של 'על ידי אחר', והרי הלימוד מהקש הוא קבוע ומחלט, ואין משיבין על ההקש. ואמנם בלימוד של 'מה מצינו' אין ללמוד בכעין זה, כי ודאי הפרש זה שבין הלמד למלמד לא גרע מפירכא, כמובן. (עפ"י זכר יצחק — ל (ב) ד"ה ואין לומר).

'חד למעוטי שנים שאוהזים בסכין ושוחטים...' — כתבו הראשונים (ריטב"א ותוס' רא"ש ועוד): הטעם שהוצרכו למעט שנים ששחטו, והלא בכל מקום למדו מואם נפש אחת תחטא... בעשתה — אחד שעשה חייב שנים שעשאוה פטורים — הואיל ולענין ההעלאה בחוץ נתרבה מאיש איש שנים שהעלו (כסתם משנה בזבחים קח, וכרבי שמעון בברייתא שם, דלא כרבי יוסי), לכך צריך לימוד מיוחד לפטור, שלא נלמד שחיטה מהעלאה.

[ויש מי שכתב שמיעוט 'שנים שעשאוה' אינו אלא כלפי חיוב קרבן, אבל לאו ומלקות יש, ולכך צריך מיעוט מיוחד. ע' בספרים המצוינים בהערות המהדיר בריטב"א (מוסה"ק). וע"ע שו"ת אחיעזר ח"ב מג, ד ובמצוין ביוסף דעת — שבת ג]. ואם תאמר לפי זה, לשיטת ר' יוסי בזבחים ששנים שהעלו פטורים, מדוע נצרך ללימוד על כך — יש לומר שלולא שמיעט הוה אמינא לדרוש מ'איש איש' לרבות שנים שהעלו, ורק מפני שמיעט מ'הווא' על כרחנו לומר 'איש איש' דברה תורה כלשון בני אדם, וכמו שכתבו התוס' (בב"מ לא): שאין אומרים דברה תורה כלשון בני אדם אלא במקום הכרח. וכן מוכח מדברי ר' יוסי גופא בע"ז (כז). שאינו סובר 'דברה תורה...' — לפי שאין לו הכרח בדבר. וע"ש בתוס'.

'וחד הוא ולא אנוס הוא ולא שוגג הוא ולא מוטעה' — הריטב"א באר שהדרשה בעיקרה באה למעט מוטעה, לפוטרו מן הקרבן, אבל אנוס — אין צורך להשמיענו שפטור מכרת ומקרבן, וכן שוגג — פשיטא שחייב קרבן ופטור מכרת. 'ואשכחן טובא בתורת כהנים דדרשינן קרא למפטור שוגג מכרת אע"ג דלא איצטריך'. (וערש"י בזבחים קח רע"ב ובפרשת בא יב,טו). והתוס' בזבחים (קח): פירשו 'אנוס' — אומר מותר. ולענין שוגג כתבו שהוצרך לפוטרו מכרת, כי היה עולה על הדעת שאם אינו מביא קרבן יהא בכרת, שהרי רק לאחר הבאת קרבן כתוב ונסלח לו.

(ויש שרצו לומר שהשוגג וסבור שאין זו עולה ושחטה בחוץ, או סבר ששוחט בבית המקדש — פטור מחטאת. והרמב"ן דחה דעה זו, ע"ש. וע' תירוצ' נוסף בחדושי הרשב"א בשם הראב"ד. ובבבלי נזר (אה"ע תמב) תירץ, דהוה אמינא שבכך שלא נשאל על ההקדש ועל ידי כך ייפטר מעונש שחטי חוץ (ע' ב"ב קכ): הרי נחשב כעובר במזיד — קמ"ל כיון שבשבעת איסור היה שוגג — פטור).

'אין שליח נעשה עד, כיון דאמר מר שלוחו של אדם כמותו הוה ליה כגופיה' — ואף על פי שאינו נוגע בדבר, כי אין לו שום ענין אישי בכך שאומר עשיתי שליחותך — אעפ"כ אינו נאמן, כי דין הוא שבעל-דבר אינו 'עד', ולא משום נגיעה בעדות. (כן הוכיח מכאן ומעוד מקומות בספר שער המשפט קמ סק"ז. וע' גם בחדושי הגרנ"ט — ב"ב, קעג). ויש מי שכתב שבשאלה זו עצמה נחלקו האמוראים; האם בעל-דבר פסול כדין קרוב הפסול לעדות גם כשאינו נוגע בעדותו, או שמא אינו פסול אלא משום נגיעה, הלכך השליח שאינו נוגע — נעשה עד. (עפ"י אבני מלואים לה סק"א).

בתשובת הריב"ש (פב) משמע שבעל דין ממש אינו כשר להעיד אף ללא נגיעה, אבל השליח אינו לגמרי כבע"ד, ובוה נחלקו, האם פסול ללא נגיעה כמו בע"ד גמור, אם לאו. וכתב על פי זה ששליח שאמר קדשתיה והיא מכחשת — המשלח אסור בקרובותיה משום 'שויא אנפשיה חתיכא דאיסורא' כאילו הוא עצמו אמר קדשתיה, כי הרי הוא כמותו בכל עניני השליחות, ואפילו לדעת האומר שליח נעשה עד. [וע' בשו"ת שבט הלוי (ח"ט רסח, ג) במה שהעיר על דברי הריב"ש בסברא. והיה אפשר לומר שעיקר כוונת הריב"ש לומר שהיות המשלח האמינו לכל מה שיאמר, הרי זה כשויא אנפשיה חד"א בעצמו. ואולם אין משמעות אריכות לשון הריב"ש מורה כן. גם גדולה מזו מצינו בב"ח (אה"ע סוס"י לה), שיש לשליח נאמנות מיוחדת כלפי המשלח אפילו לקולא, וזה לכא' אינו מובן אם לא משום שנידון 'כמותו' ממש. אך אפשר הטעם שבוה ששלחו גילה שנאמן עליו כשנים (עתוס' להלן סו רע"א). וצ"ע].

ויש מהאחרונים שביארו מחלוקתם בגדר דין 'שלוחו של אדם כמותו' — האם השליח הוא העושה את עיקר החלות, או שמא המשלח הוא מחיל את הקדושין והגירושין, והשליח אינו אלא פועל פעולה טכנית בעלמא עבור המשלח — הלכך אינו בגדר 'בעל דבר'. או שמא לפי כולם השליח אינו אלא פועל הפעולה ולא עושה החלות, והמחלוקת היא האם פועל הפעולה נידון כ'בעל דבר' (ע' אור שמח גירושין ב; שערי ישר ז, ה; אמרי משה יח, ו; לקח טוב; חדושי הגרנ"ט — קו. וצ"ע בהסבר הראשון, הלא בדיני ממונות כשמחזיר החוב אין שם החלת חלות דין המצריך בעלים אלא פעולה מציאותית בלבד, ואעפ"כ אין השליח נעשה עד).

(ע"ב) אבל גירושין נישואין שמא עיניו נתן בה' — הגם שאין אנו חוששים כן בכל שני עדים המעידים על גירושין אשה, שמא משקרים כדי לקחתה — כאן היה מקום לחוש כי אומר השליח בלבד, כיון שעשאני הבעל שליח ונתן בי את אמונו, לא יבוא לדייק אחרי. (עפ"י רמב"ן)

'אי קסבר המלוה חבירו בעדים צריך לפורעו בעדים, הני נוגעים בעדות נינהו...' — פירוש, כאשר מסר להם בעדים. [שאם מדובר ללא עדים, הלא פשוט שהשליח נאמן, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, ואין כאן חשד כלל בין בקידושין ובין בגירושין, ולא היה צריך לומר 'וכן בגירושין וכן בדיני ממונות']. (עפ"י רמב"ן ועוד)

זהשתא דתקון רבנן שבועת היסת משתבעי הני עדים דיהיבנא ליה... — ואם תאמר, מדוע צריכים להשבע, הלא הלוה אינו יכול לטעון בודאות שלא נתנו למלוה? — כתב הרמב"ן, כיון שמכל מקום הם חייבים ליתן, או ללוה או למלוה, ושניהם טוענים טענת ברי, המלוה טוען שלא נתנו לו והלוה טוען שלא החזירו לו, מצרפים טענותם ומחשיבים זאת לטענת ברי, הגם שכל טענה בפני עצמה אינה 'ברי' גמור, שאין המלוה יודע אם החזירו ללוה ואין הלוה יודע אם נתנו למלוה.

דף מד

'אלא אי איתמר הכי איתמר... קידושין דמדעתה — אביה ולא היא, גירושין דבעל כרחיה — בין היא ובין אביה' — ונראה נפקא מינה בין שתי הלשונות בטעמו של רבי יוחנן — כאשר האב מוחה בפרוש שלא תקבל גיטה; לפי לישנא קמא, יודו חכמים לרבי יהודה שאין קבלתה מועילה, כי טעמם רק משום שמכנסת עצמה לרשות אביה ומסתמא נוח לו בכך. ואילו ללישנא בתרא לא איכפת לנו ברצונו כלל, ובכל אופן מגורשת (עפ"י מרומי שדה להלן).

'תנן, האיך מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוהו. בו ובשלוהו אין, בה ובשלוהו לא. תיובתא דריש לקיש... בעא מיניה רבא מרב נחמן: נערה מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה... אמר ליה אין עושה שליח' — כבר הקשו הראשונים על ה'תיובתא' שהשיבו מהמשנה על ריש לקיש, הלא אפשר שלכך לא קתני 'בה ובשלוהו' — משום שאין ביכלתה לעשות שליח. ותרצו הראשונים (רמב"ן, וע' רשב"א ושיטה ל"ג למי. וכיו"ב במהרש"א) שהדיוק הוא מהמלה 'בו' שבמשנה, שהיא מיותרת לדייק 'בו' ולא 'בה'.

והאחרונים תרצו, שספק הגמרא שמא אינה יכולה לעשות שליח, אינו אלא לר' יוחנן, אבל לריש לקיש — עושה ועושה. (וכן מבואר בירושלמי בגטין בפרק 'התקבל' — ע' אור שמח הל' גירושין ב, יג.) וטעם הדבר, כי לדעת ריש לקיש יש לה כח עצמי ואינה כיד או חצר אביה, שאם כן, ודאי היה לו לריש לקיש לחלק בין מכנסת עצמה לרשות אביה או מפקעת עצמה, ומכך שאינו מחלק וסובר שגם בקידושין שמפקעת עצמה מרשות אביה יכולה לקדש עצמה — הרי מוכח שיש לה זכות עצמית וכח בעלות על הקדושין, ולכן לשיטתו ודאי שיכולה גם לשלוח שליח. (טעם המלך; חזון איש, ועוד. והמפרשים כאן האריכו בשאלה זו. וע' בית ישי (סט) שהסביר בזה את המשך דברי הגמרא 'צווח ר"ל... ולא אשגחו...').

'צווח ריש לקיש כי כרוכיא זיצאה והיתה' וליכא דאשגח ביה' — הגם שהקש זה לא נחלק בו אדם מעולם, אעפ"כ סוברים חכמים היות וטעם החילוק מפני שגט מועיל בעל כרחיה משא"כ קידושין, ממילא לענין זה לא שייך ההקש.

עוד יש לומר, סוברים החולקים שלא לכל דבר נתקבל הקש זה, אלא היכא דאתמר אתמר היכא דלא אתמר לא אתמר. (תוס' ר"י הוקן; שיטה ל"ג למי; רשב"א להלן ס. וכבר כתבו ראשונים שבמקום טעם וסברה, יש הקש למחצה — ע' תוס' יבמות פו. נדרים ז. וראה דוגמאות נוספות במובא לעיל טו. לו.).

(ע"ב) 'כיד אביה דמיא או כחצר אביה דמיא... ואי סלקא דעתך כחצר אביה דמיא, כי מטא גיטה לידה נמי לא תיגרש דהויא לה חצר המשתמרת שלא לדעת אביה...' — יש לבאר

ג. עוד נחלקו הפוסקים בשולח שליח לדבר עבירה, האם המעשה בטל או שמא המעשה קיים ורק לענין החיוב אין תורת שליחות לחייב את המשלח [בדיני אדם].

ד. כתבו כמה אחרונים שאין חילוק אם היה שליח בחנם או בשכר, ואין חילוק בין עבירה דאורייתא לעבירה דרבנן, בכל אופן אין שליח לדבר עבירה.

לדברי שמאי הזקן, לפי לשון אחת, יש שליח לדבר עבירה. ולפי לשון אחרת אף לדבריו אין שליח מלבד בשולח להריגה, שייחס הכתוב אחר משלחו (ואתו הרגת בחרב בני עמון). ולפי לשון אחרת אף לשמאי אין שליח לדבר עבירה אלא שהמשלח נענש בדיני שמים ב'דינא רבה'. ואילו לתנא קמא לא נענש אלא ב'דינא זוטא'.

אפילו אם ננקוט שלשמאי הזקן יש שליח לדבר עבירה, מודה בחלבים ועריות שאין שליח — שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב.

התוס' נסתפקו האם גם במעילה הדין כן, באופן שהמעילה חלה בשעת ההנאה עצמה ולא הגביה השליח מקודם, כגון שאמר לשליח הושט ירך לך של שמן ותהנה מן הסיכה, או: שב על עורות של הקדש, או: התחמם בגיזי עולה. ומדברי הרמב"ם (מעילה ז, א) הוכיחו אחרונים שגם בכגון זה יש שליח לדבר עבירה. (וע"ע: חדושי הגר"ח הל' מעילה; קהלות יעקב מ; וזכרון שמואל א, ח ובהערה).

דף מג

פה. א. האם שליח נעשה עד, בקידושין בגירושין ובדיני ממונות?

ב. האומר לשלשה צאו וקדשו לי האשה, האם שלשתם שלוחים או אחד מהם שליח והשנים עדים?

א. נחלקו רב ודבי רבי שילא האם שליח נעשה עד אם לאו (כיון ששלוחו של אדם כמותו — הרי זה כגופו, ואין בעל דבר נאמן כעד). ומבואר בגמרא (עפ"י דברי רבי נתן) שבעצם נחלקו בשאלה זו בית שמאי ובית הלל, והאמוראים נחלקו מהי דעת בית הלל.

והסיקו הלכה, שליח נעשה עד. הלכך אמר לשנים צאו וקדשו לי את האשה — הן הן שלוחיו הן הן עדיו (רבי אמר רב נחמן). וכן בגירושין (אף על פי שהיה מקום לחוש לנגיעה — שמא נתן השליח עיניו באשה זו, לכך מעיד שהיא מגורשת אעפ"י שלא נתגרשה).

ובדיני ממונות, כאשר נשלח לפרוע חוב — מבואר בגמרא שאם נוקטים המלוה את חברו בעדים צריך לפורעו בעדים, אין השליח נאמן כעד לומר שפרע, שהרי הוא נוגע בעדותו, שאינו יכול לומר החזרתי לך את כספך, כי צריך עדים לך (באופן שמסר לשליח בפני עדים. ראשונים). אבל אם נוקטים אין צריך לפורעו בעדים, אזי קודם שתקנו חכמים חיוב 'שבועת היסת' למי שנתבע ממון וכופר בו, נאמן השליח להעיד עם עד נוסף שעשה שליחותו [או שני שליחים נאמנים כעדים], אבל לאחר שתקנו שבועת היסת, הלא אם יאמרו החזרנו לך יצטרכו להישבע שבועת היסת, הלכך נוגעים בעדותם הם (ואין לומר ישבעו שנתנו ושוב אינם נוגעים — כי כל עד הצריך שבועה אינו 'עד'. תוס'). ומה דינם? יישבעו העדים שנתנו לבעל החוב את הכסף וייפטרו בכך (לפי שהאמינם בשבועה במסרו להם מעותיו), וישבע בעל החוב שלא נפרע, וחייב הלוח ליתן לבעל החוב.

שבועת השלוחים ללוח היא 'שבועת היסת' (רי"ף ועוד). ולדברי בעל המאור חיוב 'שבועת המשנה' היא ובנקיטת חפץ, מאחר והמלוה גם כן נשבע שלא נפרע, וכדין חנוני על פנקסו.

והרי"ד נקט לאידך גיסא, בין שבועת השליח בין שבועת המלוה אינה אלא מדין 'היסת', להפסיד דעתו של הלווה.

מבואר בתוס' (עפ"י הירושלמי. ושם מובאת מחלוקת אמוראים), שדין קידושי כסף כדיני ממונות, שלאחר שתקנו שבועת היסת אין השליח נעשה עד, שהרי השליח נוגע בעדותו לומר נתתי הכסף לאשה [מלבד אם אמר לו המשלח, קדש לי אשה מממונך. רי"ד]. ואילו מסתימת דברי הרי"ף ובה"ג והרמב"ם (אישות ג, טז) נראה שנאמן. (ע"ש מגיד משנה. וע' בבאור הסברה בהדושי הגר"ט — ק). והרשב"א כתב שמסתבר שספק מקודשת היא. והוא הדין בקידושי שטר אם יש בו שוה פרוטה.

ונסתפק הרשב"א לומר שאם אין האשה מכחשת דבריהם שקיבלה הכסף — מקודשת ודאי, שהרי על ידי הודאתה נסתלקה נגיעתם. (וכן דעת הרא"ש ורבי יהונתן הכהן. וכן נוטה דעת הראב"ה — מובא בב"י אה"ע לה. וכן פסק בשלחן ערוך לה, ב). אך שמא מכל מקום אין כאן עדות, שאין נאמנים מחמת עדותם אלא מפני הודאתה. וכן נקט לעיקר. (וכן נקט הר"ן. וכן מבואר בתורי"ד, שאפילו שניהם מודים אינן קידושין כלל. וכן הסיקו הב"ח והחלקת-מחוקק להתמיר. ולכאורה מסתבר כמו כן שגם אם העדים יתנו לבעל דמי הקדושין שנתן להם [וכן כדיני ממונות — יחזירו ללוה מעות], אין אומרים מעתה נסתלקה נגיעתם ויאימנו דבריהם בתורת עדות, כי סוף סוף אין ההסתמכות על העדות אלא על סמך מעשה צדדי. ואולם בקהלות יעקב (מא) נקט כהנחה פשוטה שבכך מסלקים את נגיעתם ויהיו נאמנים. וצ"ע. וע' חלקת מחוקק ובית שמואל לה, ב כשפטרם המשלח משבועה או כשיש עד המסייע עם השליח).

ב. לפי גרסת ברייתא אחת, אמר לשלשה צאו וקדשו לי האשה — לדברי בית שמאי, אחד שליח ושנים עדים. ולדברי בית הלל כולם שלוחים ואין שליח נעשה עד. ולפי גרסת ברייתא אחרת בשם רבי נתן, לא נחלקו בדבר זה אלא בשליח נעשה עד דעלמא. (אבל כשאמר לשלשה אפשר שלדברי הכל יכולים שנים מהם להעיד). כאמור לעיל, הסיקו להלכה ששליח נעשה עד.

דפים מג — מד

פו. א. קטנה ונערה, האם יכולות לקבל בעצמן גט, קידושין או מאמר?
ב. נערה, מהו שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה?

א. לדברי חכמים, נערה המאורסה יכולה לקבל גיטה. ורבי יהודה אומר: אביה מקבל ולא היא, שאין שתי ידיים זוכות כאחד.
בקידושין — נחלקו אמוראים; לריש לקיש כמחלוקת לגירושין כך מחלוקת לקידושין (ויצאה והיתה). ורבי יוחנן אמר (וכן הסכימו כל החבורה בבית המדרש): בקידושין דברי הכל אביה ולא היא, כי רק בגירושין אמרו חכמים, משום שמכנסת עצמה לרשות אביה, שלא כבקידושין שמפקעת עצמה מרשותו. או רק בגירושין שבעל כרחיה, אבל בקידושין שצריכים דעת מקנה — אביה ולא היא.
א. קטנה לדברי הכל אינה יכולה להתקדש קדושין גמורים מעצמה, שאין לה דעת. ולענין גירושין, אם אין יכולה לשמור גיטה — אינה מגורשת (ושלחה מביתו — יצאה זו שמשלחה

והזרת). ואם יכולה לשמור גיטה — בתחילה כתב רש"י שלדברי הכל אביה מקבל גיטה ולא היא. ולבסוף חזר בו וכתב שדינה כנערה. וכן כתבו התוס'.
 ב. יש מי שכתב שאם האב מתנגד בהדיא שלא תקבל גיטה, לפי לשון ראשונה בדברי רבי יוחנן, מודים חכמים לרבי יהודה שאין קבלתה מועילה, כי לא אמרו חכמים אלא משום שמסתמא נוח לו לאביה שתקבל, הואיל ומכנסת עצמה לרשותו. (עפ"י חדושי הנצי"ב.
 וע' בטור אה"ע (קלב) שתמה על בעל העטור שכתב ספק נערה ספק בוגרת נותן גט לאביה ואח"כ נותן לעצמה — מדוע צריך ליתן לאביה הלא גם נערה מקבלת גיטה. ופירש המנחת-חינוך (תקעט,ו), לפי שאין שום נוחות לאב בקבלת גיטה, מאחר והיא ספק בוגרת, ומה שמועילה קבלתה בנערה זהו רק משום שירדה תורה לסוף דעתו של אב שנוח לו בכך כי נכנסת לרשותו, וכדברי הרמב"ן בגטין לא).
 ג. כל זה אמור בשלא נישאה, אבל אם נישאה, הרי היא ברשות עצמה לכל דבר. ואולם יש סוברים שהאב זכאי בקבלת גט בתו אפילו מן הנישואין. (עפ"י רש"י ביבמות קט. וע"ש בב"ח ובגה"ש; אה"ע קעג. ואולם אין כן דעת התוס' ועוד. ע' לעיל י בתוס' ותורי"ד. וע' בשו"ת הרדב"ז ח"ג אלף ו; אבנ"ז אה"ע קנג,ג).

במאמר — שנינו בברייתא שבקטנה מן האירוסין אין עושים מאמר אלא מדעת אביה, ואילו בנערה בין מדעת עצמה בין מדעת אביה. ואמר ריש לקיש שאפילו רבי יהודה מודה בזה, הואיל וזקוקה ועומדת.

העושה מאמר ביבמתו בעל כרחו — נתבאר ביבמות יט.

ב. לדברי חכמים שנערה מקבלת את גיטה, שאל רבא את רב נחמן האם נחשבת כיד אביה ממש לעשות שליח, אם לאו. ואמר לו: אין עושה שליח. ודוקא כשיש לה אב, אבל אין לה אב — עושה שליח. יש מן האחרונים שכתבו (עפ"י הירושלמי) שלדברי ריש לקיש ודאי עושה שליח כי יש לו כח עצמי לקבל ואינה נחשבת כלל כיד אביה. ואולם מכלל דברי הראשונים משמע שנקטו שאין נידון זה שייך למחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש.
 קטנה שעשתה שליח קבלה, אינו גט עד שיגיע גט לידה, שהרי אין שליחות לקטן הלכך המביאו לה יהא שלוחו של בעל להולכה ויתננו לה (רש"י).

דפים מד — מה

- פז. א. קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה — האם חוששים לקדושין להצריכה גט או מיאון? ומה הדין בנערה?
 ב. קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה, ומת המקדש ונפלה לפני אחיו ליבום — מה דינה?
 ג. נתקדשה לדעת אביה ונישאת שלא לדעתו? כיצד הדין כאשר הלך האב למדינת הים או שהיה כאן ושתק? מה הדין כאשר נתקדשה וגם נישאת שלא לדעתו?
 א. קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה — רב ושמואל אמרו צריכה גט ומיאון; צריכה גט — שמא נתרצה האב בקידושין. צריכה מיאון — שמא לא נתרצה ויבואו לטעות ולומר מקודשת גמורה היא ואין קידושין תופסין לו בקרובותיה. אמר רב נחמן: והוא ששידכו, אבל לא שידכו — אין חוששים שמא נתרצה האב ואינה צריכה גט (אלא מיאון). כן משמע בגמרא, ממה שאמרו שלשמואל משכחת לה 'אלמנה' בקטנה